

Samenvatting

Gemeente Maastricht voert als centrumgemeente de taken Beschermd Thuis uit voor Maastricht-Heuvelland. Door een groeiende doelgroep, een toenemende zorgzwaarte, beperkte uitstroom en landelijke ontwikkelingen stijgen de uitgaven voor Beschermd Thuis sneller dan de beschikbare Rijksmiddelen. Hierdoor zijn sinds 2025 tekorten ontstaan die niet langer volledig uit de reserve kunnen worden opgevangen. Met het beheersplan worden maatregelen getroffen om het tekort te beheersen en ondersteuning toegankelijk te houden voor inwoners die deze ondersteuning nodig hebben. Ondanks deze maatregelen is vanaf 2027 een verhoging van de begroting nodig.

1. Beslispunten

1. Het beheersplan Beschermd Thuis vast te stellen en hiermee in te stemmen met het maximeren van het beschikbare budget van Beschermd Thuis en het begrenzen van het volume van de zwaarste vorm van ondersteuning.
2. De raad over het beheersplan te informeren middels raadsinformatiebrief

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 28 september 2026:

Conform.

2. Aanleiding

De kosten voor Beschermd Thuis zijn de afgelopen jaren sterk toegenomen. Dit wordt veroorzaakt door een groeiende doelgroep, een verschuiving naar zwaardere en duurdere vormen van ondersteuning en een uitstroom die achterblijft bij de instroom. Deze ontwikkeling doet zich niet alleen in de subregio Maastricht-Heuvelland voor, maar is een landelijke tendens veroorzaakt door een combinatie van ontwikkelingen, waaronder ambulantisering van de ggz, (toenemende) instroom vanuit de Jeugdwet, toenemende dakloosheid en een tekort aan passende woningen. Daarnaast sluiten de huidige contracten onvoldoende aan bij de ambitie om extramuralisering en door- en uitstroom te stimuleren.

Het beheersen van deze kostenontwikkeling is complex. Beschermd wonen en maatschappelijke opvang hebben op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) het karakter van een opneemregeling. Gemeenten hebben een verantwoordelijkheid om passende ondersteuning te bieden aan inwoners die daarop zijn aangewezen, terwijl de omvang en complexiteit van de ondersteuningsvraag slechts beperkt beïnvloedbaar zijn.

Voor de uitvoering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang ontvangen gemeenten rijksmiddelen. De uitgaven zijn echter sneller gestegen dan de beschikbare inkomsten vanuit het Rijk. Ondanks de aanhoudende inzet van gemeenten, met name via de VNG, om aandacht te vragen voor de ontoereikende rijksmiddelen, blijft aanvullende structurele financiering vanuit het Rijk vooralsnog uit. De ontstane tekorten komen daardoor voor rekening van gemeenten. Conform de uitgangspunten van de centrumregeling Beschermd Thuis dient als eerste buffer voor de overschrijding de regioreserve Beschermd Thuis. Deze reserve is echter vanaf 2026 niet langer toereikend.

Voor de financiële houdbaarheid en om bij te dragen aan de beleidsdoelstellingen van Beschermd Thuis wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe inkoop-, sturings- en uitvoeringsstrategie voor de periode vanaf 1 januari 2028. De effecten hiervan zullen pas op langere termijn merkbaar zijn. Gezien de oplopende tekorten is ingrijpen op korte termijn ook noodzakelijk. Daarom is een beheersplan opgesteld voor de tussenliggende periode.

Met dit beheersplan willen we passende ondersteuning blijven bieden aan inwoners die daarop zijn aangewezen, de beschikbare middelen doelmatig inzetten en de financiële houdbaarheid van Beschermd Thuis verbeteren. In het beheersplan zijn de oorzaken van het tekort, de voorgestelde beheersmaatregelen en de verwachte effecten beschreven.

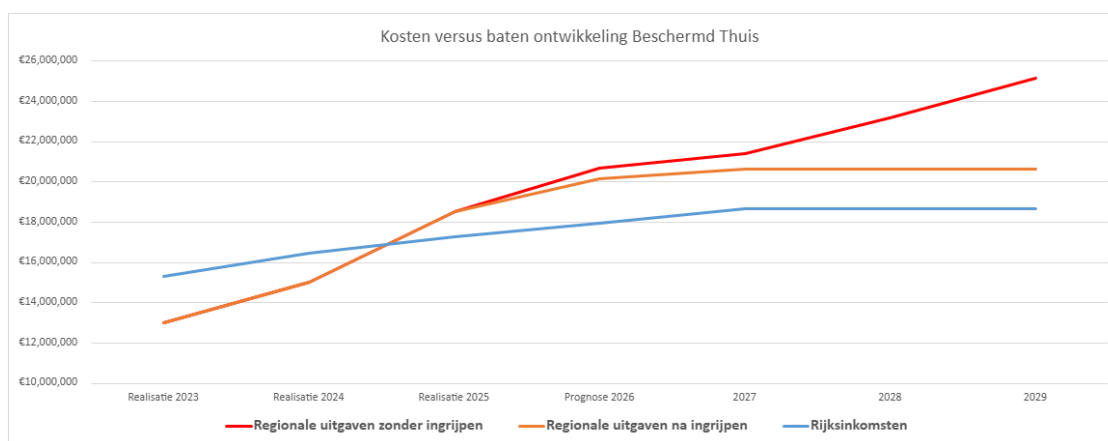
Het beheersplan bevat de volgende beheersmaatregelen:

1. Versterken toegang en heronderzoeken;
2. Bevorderen door- en uitstroom;
3. Maximeren budget en begrenzen volume zwaarste vorm ondersteuning;
4. Herijken beschikbaarheidsfinanciering;
5. Verdelen financiële verantwoordelijkheid;
6. Verhogen inkomsten.

Bijsturing die past binnen de bestaande kaders is al mee begonnen.

Het college wordt met dit voorstel gevraagd in te stemmen met het maximeren van het budget en het begrenzen van het volume van de zwaarste vorm van ondersteuning voor de periode tot 1 januari 2028.

Onderstaande grafiek laat de huidige trend van de kosten en baten, vanaf 2027 meerjarig gecorrigeerd voor prijseffecten, binnen Beschermd Thuis zien indien deze zich zonder aanpassingen doorzet. Vervolgens is te zien dat deze trend door inzet van de beheersmaatregelen naar beneden bijgesteld wordt. Desondanks blijft de uitvoer van Beschermd Thuis meer kosten dan de Rijksinkomsten die we daar voor ontvangen.

3. Beoogd effect

- 3. Goede gezondheid
- 10. Verminderde ongelijkheid

Met dit beheersplan beogen we inwoners die Beschermd Thuis nodig hebben te (kunnen blijven) ondersteunen en tevens de verdere groei van het tekort te voorkomen om het tekort beheersbaar te maken.

4. Argumenten

1.1 Het beheersplan sluit aan op bestaand beleid.

De kernboodschap, de ambitie en de uitgangspunten van het in 2021 vastgestelde beleidsplan [Zicht op Thuis](#) zijn leidend voor het beheersplan. Op onderdelen zetten we met het beheersplan extra in op daarin gestelde ambities en doelen, zoals de overgang van intramurale plekken naar meer extramurale plekken. Het beheersplan sluit aan op het coalitieakkoord 'Aon de geng!' waarin is opgenomen dat de gemeente Maastricht voldoende opvangplekken biedt voor wie die nodig heeft.

1.2 Het beheersplan helpt om de stijging van het tekort te stabiliseren zonder voorbij te gaan aan de wettelijke opdracht om inwoners te ondersteunen die dat nodig hebben.

Het beheersplan bevat een samenhangend pakket van maatregelen om de kostenontwikkeling af te remmen en inkomsten te optimaliseren. We gaan het principe 'zo licht als mogelijk, zo zwaar als noodzakelijk' beter implementeren. De beoogde verschuiving naar meer lichtere ondersteuning maakt het mogelijk om de autonome groei van de doelgroep op te vangen zonder een meerjarige verdere stijging van de kosten.

1.3 Met het maximeren van het budget en het begrenzen van het volume van de zwaarste ondersteuning, ontstaat meer grip op de uitgaven binnen de huidige contractperiode.

Deze maatregel is noodzakelijk om helderheid te geven aan alle partijen in de keten van indicatie tot zorglevering waar we op sturen tot het einde van de contractperiode. Door het maximeren van het beschikbare budget van Beschermd Thuis op het niveau van het bedrag dat is opgenomen in de programmabegroting 2027 en het begrenzen van het volume van de zwaarste vorm van ondersteuning (66 plekken) worden uitgaven afgeremd. Tegelijkertijd blijft ruimte bestaan om inwoners waar mogelijk te ondersteunen met lichtere en goedkopere vormen van Beschermd Thuis.

1.4 Het beheersplan is tot stand gekomen in dialoog met gecontracteerde partners.

Tijdens bestuurlijke overleggen met gecontracteerde aanbieders is gezamenlijk geconstateerd dat de groeiende vraag naar Beschermd Thuis en de toenemende ondersteuningszwaarte leiden tot oplopende tekorten. Zonder ingrijpen komt de toegankelijkheid en continuïteit van de ondersteuning onder druk te staan. Aanbieders onderschrijven daarom de noodzaak van beheersmaatregelen om passende ondersteuning ook op langere termijn beschikbaar te houden voor inwoners die deze het hardst nodig hebben. Input van de gecontracteerde partijen is gebruikt in de uitwerking van het beheersplan.

5. Kanttekeningen of risico's

1.1 De ontwikkeling van ondersteuningsbehoeften en effecten van maatregelen kunnen anders uitpakken.

De financiële raming is gebaseerd op aannames over instroom, doorstroom en uitstroom. De werkelijke ontwikkeling kan hiervan afwijken. Daarom worden volumes, wachtlijsten en financiële effecten periodiek gemonitord en kan waar nodig worden bijgestuurd.

Tevens is de uitvoering afhankelijk van partners en uitstroombmogelijkheden. Zoals eerder vermeld vindt met de huidige zorgaanbieders actief overleg plaats over de transformatie die zij moeten maken en erkennen zij de problematiek waarmee de gemeente geconfronteerd wordt.

De gemeente blijft verantwoordelijk voor passende ondersteuning. Bij een onverwacht sterke stijging van de vraag of zorgzwaarte kan het financiële kader opnieuw onder druk komen te staan. Op basis van de strakke monitoring van in-, door-, en uitstroom en de eventuele wachtlijsten herijken we in het kader van de nieuwe aanbesteding per 1 januari 2028 de huidige aannames.

1.2. Het beheersplan kan de wachtlijst vergroten.

Door het maximeren van het budget en het aantal plekken met de zwaarste vorm van ondersteuning kan tijdelijk een wachtlijst ontstaan of oplopen. Het plan is erop gericht deze ontwikkeling zoveel mogelijk te beperken door de beschikbare capaciteit beter te benutten en de door- en uitstroom te vergroten. Bij een (oplopende) wachtlijst, wordt actief gestuurd op wachtlijstbeheer, bijvoorbeeld door prioritering of het inzetten van andere vormen van ondersteuning. Hierbij wordt steeds beoordeeld welke ondersteuning noodzakelijk is om de veiligheid en stabiliteit van de inwoner te waarborgen. De voorzieningen voor acute opvang/crisisopvang, 'Shelter043' en 'Jekerzicht', vallen buiten de maximering.

1.3 De maatregel om budget te maximeren kan bij het ontstaan van wachtlijsten leiden tot meer inzet van verlengde jeugdzorg.

Om te voorkomen dat een verschuiving leidt tot hogere kosten, wordt in de uitvoering intensief samengewerkt tussen consulenten Wmo en Jeugd en wordt de meest passende oplossing gekozen.

1.4 Er kunnen frictiekosten ontstaan waar geen rekening mee is gehouden in het financieel kader.

De maatregelen kunnen leiden tot frictiekosten bij gecontracteerde partijen. De voorgestelde wijzigingen vallen in principe binnen het contractueel afgesproken bedrijfsrisico. Mochten zich situaties voordoen waarbij de maatregelen van de gemeente leiden tot forse problemen in de bedrijfscontinuïteit kan op basis van maatwerk gezocht worden naar mogelijkheden om bij te dragen in de frictiekosten.

1.5 Er blijft op termijn een tekort ten opzichte van de rijksinkomsten.

Door het beheersplan wordt de groei van de uitgaven gedempt, maar een tekort ten opzichte van de rijksinkomsten wordt niet voorkomen. Dit is meegenomen in de concept begroting 2027.

6. Financiële gevolgen

Beschermd Thuis heeft een eigen financieringssysteem, vastgelegd in de centrumregeling Beschermd Thuis Maastricht-Heuvelland. De kosten voor het uitvoeren van de taken door de centrumgemeente worden betaald uit de budgetten die de centrumgemeente (Maastricht) daarvoor ontvangt van het rijk. Eventuele tekorten of overschotten rekenen we af met de reserve Beschermd Thuis.

Vanwege oplopende zorgkosten waren in 2025 voor het eerst de kosten hoger dan de ontvangen Rijksmiddelen. In 2026 bleek dat de kosten versneld opliepen. Hierop is de begroting Beschermd Thuis in de eerste bestuursrapportage 2026 bijgesteld. Na deze bijstelling resteren er geen middelen in de reserve om eventuele verdere tekorten na 2026 te dekken.

Met de beheersmaatregelen uit het beheersplan verwachten we het oplopende tekort op Beschermd Thuis te kunnen stabiliseren. De ontvangen Rijksmiddelen blijven echter onvoldoende kostendekkend. De lobby vanuit de VNG voor een ophoging van de Rijksmiddelen, hebben tot op heden niet geleid tot een aanpassing en wordt voortgezet. Zolang een ophoging van de

Rijksmiddelen uitblijft, is een structurele aanvulling vanuit de algemene middelen nodig. Dit is in de conceptbegroting 2027 opgenomen .

	2026	2027	2028	2029	2030
Effect algemene middelen	€ 424.546	€ 1.001.325	€ 946.536	€ 927.735	€ 927.735 (n)
	(v)	(n)	(n)	(n)	

Het beheersplan toont een andere financiële reeks. Dit komt doordat in dit plan het perspectief van de centrumregeling gehanteerd wordt; alle kosten die gemaakt worden voor de uitvoer van Beschermd Thuis ten opzichte van de Rijksmiddelen die hiervoor ontvangen worden. Een deel van deze uitvoeringskosten zijn reeds verwerkt in de huidige begroting. Bovenstaande reeks toont het financiële tekort dat aangevuld wordt vanuit de algemene middelen. Indien de regiogemeenten Maastricht Heuvelland instemmen met het aanpassen van de centrumregeling waarmee de kosten verdeeld kunnen worden over de regiogemeenten leidt dat tot een voordeel op de algemene middelen. Omdat dit momenteel nog onzeker is, wordt hier in de begroting nog geen rekening mee gehouden.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

Een aantal beheersmaatregelen zoals het versterken van de toegang en het bevorderen van de door- en uitstroom vraagt geen aanvullende besluitvorming en is al in gang gezet. De volgende beheersmaatregelen vragen wel nog om verdere uitwerking en besluitvorming:

- Het herijken van de beschikbaarheidsfinanciering, het maximeren budget en het begrenzen van het volume voor de zwaarste vorm van ondersteuning vraagt een addendum op de raamovereenkomsten;
- De aanpassing van de centrumregeling en bijbehorende Service level Agreement ten behoeve van de verdeling van de financiële verantwoordelijkheid over de subregio Maastricht-Heuvelland wordt vormgegeven met de projectgroep Zicht op Thuis Maastricht-Heuvelland en ter besluitvorming voorgelegd aan de directiegroep Maastricht-Heuvelland, het portefeuillehoudersoverleg Maastricht-Heuvelland, de colleges van de gemeenten Maastricht-Heuvelland en de gemeenteraden;
- Er wordt ingezet op beschikbaarheid van meer uitstroombmogelijkheden van de inwoners die intramuraal verblijven, maar waarbij intramuraal wonen niet meer passend is bij de

ondersteuningsbehoefte. We maken extra afspraken met particuliere verhuurders en woningbouwcorporaties;

- Op korte termijn starten nieuwe verwervingsprocedure, voor Beschermd Thuis, met een focus op Wonen Eerst. De ingangsdatum van de nieuwe overeenkomsten is 1 januari 2028. In samenhang daarmee passen we de uitvoerings- en sturingspraktijk waar nodig aan.

8 Communicatie

De gemeenteraad wordt geïnformeerd en op de hoogte gehouden via een raadsinformatiebrief en via de P&C-documenten. De Heuvellandgemeenten worden via de subregionale governance betrokken, geïnformeerd en op de hoogte gehouden. De gecontacteerde aanbieders worden via de daarop van toepassing zijnde governance betrokken, geïnformeerd en op de hoogte gehouden.